

PURAISTAAN KIELTÄ 10

Kaikki muuttuu. Taas.

Otsikon mahtipontinen toteamus on tuttu teknologiajättien mainoskampanjoista. Sen viesti on, että kuluttajille on tarjolla taas jotakin parempaa. Toteamus on tuttu myös koulutuksen muutoksen tutkijalle, joskin hieman toisesta näkökulmasta. Koulun ja koulutuksen muutokseen liittyvää keskustelua leimaa usein kysymys: joko taas?

Teknologiaa opetuksessa, mediakasvatusta ja oppimisympäristöjä on viime aikoina käsitelty muun muassa Opettaja-lehdessä, Facebook-ryhmissä ja erilaisissa seminaareissa. Muutoshenkeä toittavat otsikot ovat herättäneet lukijassa odotuksia uusien avausten suhteen koulutuksen saralla. Otsikoiden takaa paljastuu kuitenkin toisenlainen totuus: oppimis- tai tietokäsityksessä ei ole tapahtunut merkittävää liiakaudesta, koulutuksen rakenteet oppiainerajoineen sekä opettajan ja oppijan roolit ovat säilyneet pitkälti ennallaan ja teknologiaa käytetään edelleen varsin perinteisiin tarkoituksiin. Omat tutkimuksemme opettajien, opettajankouluttajien ja opettajaksi opiskelevien parissa kaiuttavat samaa viestiä kuin monet muut aikaisemmatkin tutkimukset: yhteiskunnalliset muutokset eivät juuri näy kielikoulutuksen käytänteissä.

Tutkijat ovat jo pitkään olleet sitä mieltä, että koulu on suurten muospaineiden edessä. Näihin muospaineisiin on luettu muun muassa nopeasti muuttuva ja monikerrostopu yhteiskunta sekä digitaalistuessa maailmassa kasvanut sukupolvi, joka ei enää tunnista koulun toimintatapoja omikseen. Koulun perustehtävä on kuitenkin edelleen sama: valmistaa oppilaita toimimaan yhteiskunnassa sen aktiivisina ja osallistuvina kansalaisina. Olisikin korkea aika pohtia sitä, millaiseen yhteiskuntaan koulun pitäisi oppilaita valmistaa. Käynnissä oleva opetussuunnitelman uudistamistyö tarjoaa hyvän tilaisuuden avata keskustelua koulutuksen ydintavoitteesta 2010-luvulla ja sitä tukevista rakenteista.

Monenlaista uutta on kuitenkin kehitelty ja kehitellään koko ajan. Uudistusehdotukset herättävät usein tunneperäisiä argumentteja, jotka monesti osuvat asian viereen, kuten kävi esimerkiksi taannoin Opetus- ja kulttuuriministeriön esitellessä kirjatonta koulua, joka verkkokeskustelussa muuttui nopeasti paperittomaksi kouluksi. Pian oltiin jo huolissaan siitä, miten käy lapsen, joka pitää piirtämisestä yli kaiken. Paperitonta koulua verrattiin jopa tuolittomaan kouluun. Tärkeä keskustelunavaus hukkui siten tunneperäiseen ja epäilevään asenteeseen muutosta kohtaan, ja kiivaan keskustelun tuoksinassa taka-alalle jäi laajempi kysymys siitä, tarvitaanko oppikirjoja – ja jos tarvitaan, niin millaisia?

Haasteena onkin löytää yhteinen kieli muutoksesta puhumiseen. Ilman yhteistä kieltä on vaikea löytää yhteisiä tavoitteita ja ilman yhteisiä tavoitteita on vaikea saada suhteellisen laajan kentän toimijoita puhaltamaan yhteen hiileen. Tulevaisuuden koulun rakentaminen on puhumisen lisäksi myös toimintaa: ideoita on muutettava rakenteiksi ja käytänteiksi, eikä visioita rajoittavia tekijöitä voida loputtomiin ulkoistaa. Jos pystymme matkustamaan Marsiin, ei koulutuksen uudistamiseenkaan pitäisi olla mahdoton tehtävä.

Juha Jalkanen ja Peppi Taalas

Juha Jalkanen työskentelee yliopistonopettajana Jyväskylän yliopiston kielikeskuksessa ja pohtii työssään kielenopetuksen kehittämisen kysymyksiä. juha.jalkanen@jyu.fi

Peppi Taalas on kielikeskuksen johtaja ja kokee kielenopetuksen kehittämisen niin tärkeäksi, että jaksaa innostua siitä yhä vain uudestaan ja uudestaan. peppi.taalas@jyu.fi

